

Ieromonah Benedict Aghioritul

Pregătirea pentru

DUMNEZEIASA CUMINECARE

sub îndrumarea Părinților Bisericii

Traducere din limba neogreacă de

Lăzărescu Ovidiu

EDITURA EGYMENTA

2017

Cuprins

Introducere	5
Cuvântul autorului	9
Cuvântul traducătorului	11
Veacul I, Sfântul Dionisie Areopagitul	15
I. Despre cele săvârșite în Sinaxă – Adunarea euharistică (Liturghie)	15
II. Taina Sinaxei (Liturghiei) sau a comuniunii (cuminecăturii)	17
III. Tâlcuire duhovnicească	20
Veacul al II-lea, Sfântul Ignatie Teoforul	55
Unde este episcopul acolo este și dumnezeiasca Euharistie	55
Antidotul morții	56
Adunați-vă mai des pentru Euharistia Lui Dumnezeu	56
Despre cel ce strică printr-o rea învățătură credința lui Dumnezeu	57
Supuneți-vă episcopului și nu abuzați de vârsta lui	57
Nu doar să ne numim creștini, ci și să fim	58
Faceți lucrurile în comun: o singură rugăciune, o singură cerere, o singură minte, o singură nădejde în dragoste	58
Să nu faceți nimic fără episcop	59
Toți să respecte pe episcopi, preoți și diaconi; fără de ei nu este Biserica	59
Folosiți-vă numai de hrana creștină și	

nu de buruiana străină care este erezia	60
Cel care face ceva fără episcop, preoți și diaconi nu are conștiința curată	60
Dragostea mea	61
Să participăm la o singură Euharistie	61
Ereticii nu acceptă Taina Euharistiei, căci ea reprezintă în mod real Trupul și Sângele Mântuitorului. Să ne îndepărtăm de ei	61
Euharistia și Botezul adevărat sunt cele făcute de episcop sau de cel desemnat de el	62
Cel care cinstește pe episcop este cinstit de Dumnezeu; cel care face ceva fără știrea episcopului, acela slujește diavolului	63

Veacul al II-lea, Sfântul Iustin Filosoful și Martirul

Modul săvârșirii Tainei	64
Adunarea (<i>sinaxis</i>) în ziua Domnului	66
Jertfele (aducerile înainte) creștinilor sunt bineprimite	67

Veacul al IV-lea, Atanasie cel Mare, Arhiepiscopul Alexandriei

Mărgăritarul de mult preț	70
---------------------------------	----

Veacul al IV-lea, Sfântul Grigorie Teologul și Sfântul Ambrozie al Milanului

Puterea binecuvântării	72
------------------------------	----

Veacul al IV-lea, Sfântul Chiril, Arhiepiscopul Ierusalimului

Devenim contrupești și consangvini cu Hristos și hristofori	74
Despre cum trebuie să ne apropiem de Trupul și Sângele Domnului	78

Veacul al IV-lea, Sfântul Vasile cel Mare

Veacul al V-lea, Sfântul Ioan Gură de Aur, Arhiepiscopul Constantinopolului

Avem în fața noastră întreg Trupul Său. Cum să ne apropiem	82
Și acum are loc acea Cină de Taină	83
Pe Sine Însuși s-a adus jertfă	84
Cum este cinstită jertfa	85
Împotriva celor care se apropie rar de Sfintele Taine	88
Despre dragostea lui Hristos către noi, care se arată mai ales din Sfânta Împărtășanie	91
Despre preoții care cunosc păcatele cuiva și nu-l opresc de la Împărtășanie	92
Potirul binecuvântării și mulțumirii	99
Sfânta Împărtășanie încă de aici ne face vulturi. Să ne apropiem cu frică și curăție	115
Puterea Sângelui celui sfânt	121
Exemplul unei iubiri extinse. Modul apropierii de Sfintele Taine	124
Să se cerceteze omul pe sine. Timpul potrivit împărtășirii. Cum masa vieții devine masă a judecății	128
În fața acestei Taine nu se deosebește preotul de laic	134
Timpul potrivit împărtășirii. Modul apropierii de Sfintele Taine. Nu ești vrednic de jertfă? Atunci nici de rugăciune. Și prin înălțarea de laude vine Duhul Sfânt	134
Jertfa este una	142
Minunea tainelor. Ce este, de ce a fost dată și care este folosul ei? Cum ne apropiem de ea?	149
Acest sânge adapă sufletul nostru	151
Cum devin Sfintele Taine pentru unii iad și pentru alții mântuire?	153

Când ne împărtășim fără vrednicie cu dumnezeieștile Taine, ne facem asemenea celor care l-au omorât pe Hristos	154
Nu ajunge postul patruzecimii pentru împărtășire	158
Ai dușmani? Să nu vii la împărtășit!	160
Nu te apropia cu suflet necurățit	161
Masa aceasta ține locul ieslei	162
De câte ori și cum ne împărtășim?	163
la aminte unde și cum te apropii.	
Pe Împăratul urmează să-L primești	165
Pune în mintea ta teama de Dumnezeu	166
Hristos este Cel care preface darurile	167
Fără ceartă și gălăgie în fața Sfintelor Taine	172
Sânge este de față, sângele Stăpânului	173
Să ne apropiem cu conștiință curată	174
Fără ranchiună să ne apropiem	176
Veacul al VI-lea, Sfântul Ioan Casian	180
Despre împărtășirea celor cuprinși de duhuri rele. Menirea Împărtășaniei este de a curăța și de a fi pavază pentru trup și suflet	180
Duminica nu trebuie să stăm la Liturghie fără să primim Sfânta Împărtășanie	182
Veacul al VI-lea, Eveghertinos	184
A lui Paladie	184
A lui Grigorie Dialogul	185
Din viața Sfântului Eftimie	186
Din <i>Pateric</i>	188
A Sfântului Efrem	190
A lui Avva Isaia	190
A lui Avva Varsanufie	191
Veacul al VI-lea, Sfântul Macarie Egipteanul	192

Domnul se îngrijește de cei ai Lui într-un mod deosebit	192
Veacul al VI-lea, Sfinții Varsanufie și Ioan	194
Veacul al VII-lea, Avva Filimon	201
Veacul al VIII-lea, Sfântul Ioan Damaschinul	203
Despre Sfintele și Preacuratele Taine ale Domnului	204
Cele mai presus de fire sunt oferite firii noastre sub un chip familiar	208
Modul prefacerii darurilor este mai presus de vreo iscodire	209
Cuvânt aspru al Domnului	210
În Împărtășanie avem același trup îndumnezeit al Domnului	210
Modul participării noastre la Taine	211
Rezultatele împărtășirii	212
Pâinea din Sfintele Taine se face începătura pâinii celei viitoare	213
De ce este numită Împărtășire și Cuminecare	213
Nu trebuie să primim împărtășania ereticilor	214
Veacul al X-lea, Sfântul Fotie cel Mare	215
<i>Nu dați cele sfinte câinilor, nici nu aruncați mărgăritarele voastre înaintea porcilor</i>	215
Cum trebuie să înțelegem cuvântul: <i>Oricare va mânca Pâinea aceasta, sau va bea Paharul Domnului cu nevrednicie, vinovat va fi Trupului și Sângelui Domnului, și cele următoare?</i>	216
Împărtășania – arvuna tuturor bunătăților. Prin ea devenim un singur trup. Este nevoie de pregătire	218
Veacul al XI-lea, Sfântul Simeon Noul Teolog	222

Vederea lui Dumnezeu și Euharistia	222
Numai simțurile duhovnicești sesizează realitatea Euharistiei	227
Îndemn celor ce au mâncat pâinea cea cerească	228
Nu este suficient pentru mântuire botezul, ci este nevoie și de împărtășire	229
Fără experiența Slavei, Hristos e doar un profet iar Euharistia simplă pâine	232
Sărbătorile noastre sunt prefigurarea adevărului praznic: lumina Duhului Sfânt	234
Pâinea cea adevărată și Împărtășania cu vrednicie și nevrednicie	236
Împărtășirea conștiinței: unire mistică și Paște eshatologic	237
Despre ceea ce trebuie să facă cel ce a căzut în păcat și s-a obișnuit cu el, iar mai apoi s-a mărturisit și pune început pocăinței	239
Avem parte de Sfintele Taine prin mijlocitori	242
Împărtășire întru simțire și cunoaștere	250
Cine n-are Duhul Sfânt locuind în el în chip conștient nu poate vedea în chip conștient slava lui Hristos	251
Fără nevoie nu apare străpungerea inimii	252
O căință de moment nu e de ajuns	256
Strălucirea și vrednicia sufletului curățit	257
Cum curățești, Hristoase, limba mea murdară și o faci părtaşă de mâncarea Trupului Tău	258
Pentru cei ce se împărtășesc cu de Sfintele Taine, dumnezeiescul Trup și Sânge se fac inesizabile	263
Episcopilor și preoților, ridicați-vă la demnitatea pe care o cere slujirea voastră, pentru că țineți în mâinile voastre foc	266
Despre cei care se împărtășesc de dumnezeieștile Taine. Și despre cel care se împărtășește cu nevrednicie	277

Există cinci categorii de oameni care sunt împiedicați de la dumnezeiasca Împărtășanie	283
Pâinea dătătoare de viață	284
Cei care se împărtășesc cu vrednicie devin părtași dumnezeirii	285
Crezi că te împărtășești de viața cea veșnică?	287
Taina cea înfricoșătoare, izvor de apă veșnică	288
Cele două nașteri	290
Ne facem fiii Maicii Sale și frații Lui	292
Nașterea și rezidirea noastră duhovnicească	293
Rudenile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu	294
O altfel de participare nevrednică la Sfintele Taine	296
Ce reprezintă sfințirea?	298

Veacul al XIV-lea, Sfinții Calist și Ignatie Xanthopol 299

Despre Sfânta Împărtășanie și despre mărimea bunătaților pe care ni le pricinuieste împărtășirea și cuminecarea continuă, cu conștiința curată	299
E de trebuință să cunoaștem în ce constă minunea Sfintelor Taine; ce este ea, pentru ce s-a dat și care este folosul ei	301

Veacul al XIV-lea, Sfântul Grigorie Palama 314

Sfintele Taine ne fac Templu al dumnezeirii	314
Este necesară pregătirea în vederea împărtășirii	315

Veacul al XIV-lea, Sfântul Nicolae Cabasila 329

Care sunt roadele Sfintei Împărtășanii în viața duhovnicească	329
Cum ajungem fii ai lui Dumnezeu?	347
Care Taină e mai mare: Botezul sau Împărtășania?	352
Cerințele unei bune împărtășiri	354
Alte roade ale Sfintei Împărtășanii	363
Curăția vieții celei noi	366

Sfânta Împărtășanie este cea mai bună doctorie	369
Omul cel nou. Despre sfințirea trupului	372

Veacul al XIV-lea,

Sfântul Simeon al Tesalonicului	378
--	------------

Cuvânt pentru preoți	378
Împărtășirea continuă cu Tainele înfricoșătoare este mai de folos decât orice altceva și decât vreo lucrare dumnezeiască și despre folosirea schimei monastice	382
Unirea cu Dumnezeu la o măsură absolută. Scopul Întrupării, Răstignirii lui Hristos este pentru a ne împărtăși cu El	384

Veacul al XIX-lea,

Sfântul Nicodim Aghioritul	387
---	------------

În dumnezeiasca Euharistie se arată: A. Măreția darului; B. Dragostea celui care face darul; C. Folosul celui care o primește	387
Preasfânta Taină a Euharistiei – armă pentru a dobândi biruință împotriva vrășmașilor	404
Cum se cuvine a primi Sfânta Taină a Euharistiei	406
Pregătirea de împărtășire pentru a ne apropia de dragostea lui Dumnezeu	409
Împărtășirea duhovnicească și noetică	416
Deasa împărtășire cu Sfintele Taine este folositoare și mântuitoare	419

Veacul al XX-lea,

Sfântul Nectarie de Pentapole	437
--	------------

Deasa împărtășire cu Sfintele Taine este folositoare și mântuitoare	437
Măreția și vrednicia Tainei dumnezeiești Împărtășanii	439

Cum trebuie să ne apropiem de împărtășirea cu Sfintele Taine	442
Caracterul celui ce se împărtășește cu vrednicie	444
Ce facem după Sfânta Euharistie (Împărtășanie)	446
Cuvânt despre datoriile noastre în fața Sfântului Altar	451

Veacul al XX-lea, Sfântul Ioan de Kronstadt	464
--	------------

Despre Preacuratele Taine ale lui Hristos	464
Săvârșirea Dumnezeieștii Liturghii	466

Addenda la viețile autorilor	472
---	------------

VERCUL I

SFÂNTUL DIONISIE AREOPAGITUL⁴

1. Despre cele săvârșite în Sinaxă – Adunarea euharistică (Liturghie)⁵

Dar, odată ce am pomenit despre aceasta, nu mi mai este îngăduit să spun altceva din cele proprii ierarhiei, înainte de ea.

Căci ea este, după slăvitul nostru învățător⁶, Taina Tainelor.

⁴ Sfântul Sfințitul Mucenic Dionisie Areopagitul a fost botezat de Sfântul Pavel în Atena și s-a numărat printre cei Șaptezeci de Apostoli. Prăznuirea lui se face la 3 octombrie în Biserica Ortodoxă. Mai multe informații despre Părinții Bisericii citați în această carte pot fi găsite în *Addenda* de la sfârșitul cărții.

⁵ EPE Filocalia gr. 3, 364-396 și în „Sfântul Dionisie Areopagitul. Opere complete”, *Despre Ierarhia bisericească*, cap. 3, pp. 78–84, Editura Paideia, traducere de pr. Dumitru Stăniloae. Fac mențiunea că acolo unde am avut la dispoziție traduceri în românește din greaca veche apărute la noi, am optat pentru acestea, ele fiind mult mai fidele originalului decât traducerile neogrecești care suferă foarte mult din cauza parafrazării. Interesul nostru principal a fost să nu aducem prejudicii adevărului exprimat de Sfinții Părinți în privința temei acestei cărți [n.tr.].

⁶ Notele fără indicație aparțin Sfântului Maxim Mărturisitorul. Ele fac referire strictă la cuvintele îngroșate din text ce sunt învecinate, excluzându-le pe cele neîngroșate ce pot

Deci, trebuie să o înfățișăm printr-o sfântă descriere pe ea înaintea celorlalte, ca să ne înălțăm, pe temeiul științei dumnezeiești și ierarhice din Scripturi, prin Duhul Sfânt, la sfințita ei înțelegere.

Mai întâi să cercetăm din ce motiv caracterul obștesc, propriu și celorlalte slujiri ierarhice, s-a atribuit ei mai mult decât acelor și a fost numită în chip unic comuniune⁷ și adunare (sinaxă), chiar dacă orice slujbă a oricărei Taine adună viețile noastre împărțite într-o îndumnezeire unitară și prin unificarea de chip dumnezeiesc a vieților împărțite le dăruiește comuniune și unire cu Cel Unul. Căci spunem că fără împărțirile de celelalte simboluri ierarhice nu se primește desăvârșirea din⁸ darurile obârșiei dumnezeiești și desăvârșitoare ale acesteia. Dar iarăși aproape că nu se poate săvârși vreo slujbă ierarhică fără ca atotdumnezeiasca Euharistie să nu încununeze în mod concentrat⁹ prin sfânta ei săvârșire cele ce s-au săvârșit prin fiecare în parte, adunând în unitate cele ce s-au săvârșit și prin darul venit de la Dumnezeu al Tainei desăvârșitoare desăvârșind comuniunea cu Dumnezeu a celui ce le-a primit pe toate (1)¹⁰.

apărea intercalate între ele. În acest prim caz avem **Învățător – Tainelor** și se referă la Sfântul Ierotei [n.tr.].

⁷ Împărțire.

⁸ E cu neputință a se desăvârși cineva fără împărțire.

⁹ Adică în mod necesar.

¹⁰ Aceste cifre îngroșate din text reprezintă notele Părintelui Dumitru Stăniloae care vor fi prezentate la sfârșitul textului areopagitic [n.tr.].

Căci, dacă fiecare din slujbele ierarhice ar fi nedeplină¹¹, nu ar duce la desăvârșire comuniunea noastră cu Cel Unul și adunarea noastră în El și nu ar fi Taină desăvârșită, odată ce e nedeplină.

Scopul și ținta¹² fiecăreia este însă transmiterea Tainei obârșiei dumnezeiești celui ce se desăvârșește (2). De aceea, pe drept cuvânt înțelegerea ierarhică i-a dat fiecăreia numele propriu din adevărul lucrurilor.

Astfel, fiindcă sfânta Taină a nașterii din Dumnezeu transmite întâia luminare și este începutul călăuzirii luminoase, o slăvim din ceea ce se săvârșește prin ea cu numele adevărat de luminare. Căci ea născându-ne din nou ne-a scos din moarte la viață. Fiindcă deși e comun tuturor slujbelor ierarhice să transmită celor ce se desăvârșesc sfânta lumină, dacă prin aceasta mi s-a dăruit cea dintâi vedere a ei, prin lumina atotîncepătoare a ei sunt călăuzit în chip luminos la vederea tuturor celorlalte sfinte (lumini).

Deci, spunându-le pe acestea, să cugetăm și să privim în mod ierarhic (treptat) înțelesul preasfintei lucrări a fiecărei Taine.

II. Taina Sinaxei (Liturghiei) sau a comuniunii (cuminecăturii)

Ierarhul, după ce a săvârșit o sfântă rugăciune la dumnezeiescul altar, începând să tămâieze, în-

¹¹ Nici o Sinaxă (Liturghie) nu e desăvârșită fără împărțire.

¹² Și aici capătul (τό κεφάλαιον) se înțelege ca ceea ce e necesar și de primă importanță.

conjoară toată încăperea sfântului locaş. Apoi, întorcându-se iarăşi la dumnezeiescul altar, începe sfânta cântare a psalmilor, cântând împreună cu el sfintele cuvinte ale psalmilor tot clerul bisericesc.

Apoi se face prin liturgi (diaconi), pe rând, citirea cărţilor sfinte¹³. După acestea catehumenii ies din sfântul locaş şi împreună cu ei energumenii¹⁴ şi cei aflaţi în timpul pocăinţei, rămânând cei vrednici de vederea şi de împărtăşirea de cele dumnezeieşti.

Dintre liturgi¹⁵, unii stau la uşile închise ale sfântului locaş, iar alţii săvârşesc altceva din cele ale treptei lor. Iar alţii din frunţaşii¹⁶ clerului pun înainte¹⁷ împreună cu preoţii pe altar sfânta pâine şi potirul binecuvântării, după ce s-a mărturisit de către toată plinătatea bisericii cântarea obştească¹⁸ de laudă.

După acestea, dumnezeiescul ierarh săvârşeşte o sfântă rugăciune şi vesteşte tuturor pacea sfântă. Şi după ce s-au sărutat toţi unii pe alţii, se termină

¹³ Vechiul şi Noul Testament.

¹⁴ Adică cei necuraţi cu duhul.

¹⁵ Numeşte liturgi pe diaconi şi pe cei numiţi ipodiaconi.

¹⁶ Frunţaşii sunt protodiaconii, iar preoţii sunt presbiterii.

¹⁷ Aceasta după obiceiul ce domneşte în Roma. Căci acolo numai şapte diaconi liturghisesc la altar, pe care socotesc că îi numeşte frunţaşi; iar ceilalţi săvârşesc altă lucrare liturgică oarecare; şi că împreună cu diaconii, pun pâinea înainte preoţilor. Lucrul din urmă se face pretutindeni, existând puţini diaconi. În Roma însă, precum socotesc, liturghisesc totdeauna la altar numai şapte frunţaşi; poate că viaţa întregă cei şapte sunt frunţaşi între ceilalţi.

¹⁸ Se rostea şi atunci un oarecare Simbol al credinţei sau, mai degrabă, primea toată biserica învăţătura sau rezumatul învăţăturii de credinţă.

citirile tainice din sfintele cărţi¹⁹. Apoi, după ce ierarhul şi preoţii şi-au spălat mâinile cu apă, ierarhul ia loc la mijlocul sfântului altar, iar împrejur stau împreună cu preoţii numai frunţaşii dintre liturgi²⁰.

Şi ierarhul, după ce a lăudat sfintele fapte dumnezeieşti, săvârşeşte lucrarea de sfinţire a celor prea-dumnezeieşti şi aduce sub văz²¹ cele slăvite prin simbolurile²² ce se află de faţă în chip sfânt.

¹⁹ După sărutare se citeau dipticele (pomelnicele) cu episcopii cu care Biserica locală era în comuniune de credinţă, ca şi în Răsărit.

²⁰ Numai protodiaconii stau împrejurul altarului; poate că şi cei mai în vârstă dintre aceştia.

²¹ Adică lămureşte cele lăudate. De pildă că aceasta şi aceasta sunt ale lui Hristos. Şi arată şi dumnezeieştile daruri în acestea; de pildă, că sunt spre iertarea păcatelor şi spre viaţa de veci şi celelalte daruri tainice de felul acesta. Poate că sub văz înseamnă şi aceea că sfintele daruri, descoperite după rugăciuni, rămân acoperite până la vremea împărtăşirii; sau poate ridicarea şi înălţarea pentru binecuvântarea cea una a pâinii dumnezeieşti, pe care o înalţă preotul spunând Sfintele Sfinţilor, ceea ce e şi mai adevărat, precum vei afla spunându-se la sfârşitul capitolului.

²² Pentru a nu apărea confuzii trebuie precizat că înţelesul teologic, spiritual al termenului simbol este mai larg decât cel folosit în limbajul laic. Astfel, după cum spunea N. Berdiaev, după etimologia sa, cuvântul simbol are sensul de intermediar şi de semn, arătând în acelaşi timp o referinţă, o legătură. Simbolul presupune existenţa a două lumi, a două ordine ale fiinţei; el nu şi-ar găsi locul dacă ar exista numai una. Simbolul ne învaţă că sensul unei lumi rezidă în cealaltă şi că sensul însuşi ne e semnalat de aceasta din urmă. Plotin înţelege prin simbol unirea a doi în unul. Simbolul constituie puntea ce leagă două lumi. Fiinţa nicidecum nu este izolată; simbolul evocă pentru

Și, după ce a arătat darurile ce ni se dau prin lucrarea dumnezeiască, ierarhul vine la sfânta împărțire de ele și îndeamnă și pe ceilalți. După ce s-a împărțit de comuniunea cu dumnezeiasca obârșie și a transmis-o și celorlalți, încheie cu o sfântă rugăciune de mulțumire. Și, în vreme ce cei mulți privesc numai plecați spre dumnezeieștile simboluri, el se înalță în mod ierarhic prin Duhul dumnezeiesc spre sfintele obârșii ale celor săvârșite, în vederi fericite și spirituale și cu curăția deprinderii de chip dumnezeiesc (3).

III. Tâlcuire duhovnicească

1.

Vino, deci, iubite copile, după arătarea chipurilor, să trecem, cu rânduială²³ și cu sfințenie, la ade-

noi nu numai existența celor două lumi, dar și posibilitatea unei legături între ele, ne dovedește că ele nu sunt despărțite definitiv. Le delimitează și în același timp le unește. Lumea noastră naturală empirică, nu are în sine nici semnificație, nici orientare; cucerește aceste calități cât timp este un simbol al lumii spiritului. Ea nu deține în ea însăși sursa de viață ce dă un sens existenței, ci o primește simbolic din lumea spirituală. Logosul existând în aceasta din urmă se reflectează numai, adică se simbolizează, în lumea naturală. Tot ce are semnificație în viața noastră nu-i decât indiciul, simbolul altei lumi, în care însuși sensul își are rădăcina. Tot ce este important în viața noastră este „semnificativ”, „simbolic”. Înlănțuirea simbolică a faptelor din viața noastră și din cea a lumii, saturată de nonsens și deșertăciune, ne e dată ca înlănțuire cu altă lume, care posedă o orientare, o semnificație, pentru că e lumea spirituală.

²³ A numit chipuri ale adevărilor cele ce se săvârșesc acum în Sinaxă.

vărul dumnezeiesc al arhetipurilor, spunând celor ce se desăvârșesc încă pentru armonioasa lor călăuzire sufletească, că nici variata și sfânta compoziție a simbolurilor²⁴ nu le este fără înțeles, ca să nu le fie numai o arătare a celor din afară. Căci preasfintele²⁵ cântări și citiri din Scripturi le dau învățătura vieții virtuoză și înainte de aceasta curățirea desăvârșită de păcatul cauzator de stricăciune.

Iar atotdumnezeiasca transmitere comună și de pace aducătoare a uneia și aceleiași pâini și a aceleiași potir le întipărește legea aceleiași purtări îndumnezeite, ca unora ce au primit aceeași hrană și le aduce în amintire²⁶ Sfânta Cină atotdumnezeiască și arhisimbolul celor săvârșite, prin care Însuși Creatorul simbolurilor depărtează cu toată dreptatea pe cel ce nu s-a împărțit cu aceeași simțire de cele sfinte²⁷ ale Cinei (cf. Ioan 13, 11). Prin aceasta, înva-

²⁴ Acestea sunt simboluri și nu adevărul așa cum îl vom vedea în viața viitoare.

²⁵ Sunt psalmii și citirile.

²⁶ Spune că după Cină, luând pâinea și celelalte. Și că se vestește moartea Lui până ce va veni, după Apostol și precum Domnul Însuși a zis: *Aceasta s-o faceți întru pomenirea Mea* (Luca 22, 19) și cele următoare. Mai notează că a numit Cina de Taină a Domnului arhisimbolul Tainelor dumnezeiești; și că cel ce se împărtășește cu nevrednicie de pâine și potir nu are niciun folos de la împărtășanie, ba mai degrabă se va împărtăși spre osândă lui, după Apostol (cf. I Corinteni 11, 29). Din cele următoare, poate spune cineva pe drept cuvânt că numai după ce a ieșit Iuda de la Cină le-a împărtășit Hristos Taina Apostolilor.

²⁷ Vorbește de Iuda. Și notează că și lui i-a transmis pâinea și potirul tainic; dar Tainele s-au dat numai ucenicilor după ieșirea lui Iuda de la Cină, deoarece acesta era nevrednic de ele.